

Ostržice

A photograph of a lush green meadow. In the foreground, there are tall, thin grasses with long, feathery seed heads. Several purple flowers are scattered throughout the grass. To the left, there are some white, fluffy flowers. The background is filled with more greenery and a dense forest of trees with green leaves.

Vít Grulich

Carex

- *Cyperaceae*
- jeden z nejbohatších rodů na světě
 - asi 2000 druhů
- téměř kosmopolitní
 - v tropech jen v horách
- dosti velká variabilita
 - zřejmě monofyletické
- nejbližší příbuzné
 - *Uncinia*
 - jen jižní polokoule
 - *Kobresia* (incl. *Elyna*)
 - Alpy, Karpaty aj.

Uncinia erinacea

Kobresia bipartita

Elyna myosuroides

Morfologie

- trávovité byliny
 - drobné i mohutné
 - trsnaté i výběžkaté
- stonky trojřadě olistěné, bez kolének
 - téměř bezlisté i olistěné až pod květenství
- květy v kláscích
 - tvoří koncová květenství
- květy VŽDY jednopohlavné
 - v kláscích různé uspořádání
- plody mošničky
 - nažka uzavřená ve srostlém listenu

Vnitrorodové členění

- tradičně podle uspořádání klásků
 - jednoklasé – subg. *Psyllophora*
 - stejnoklasé – subg. *Vignea*
 - různoklasé
 - trojblizné – subg. *Carex*
 - dvoublizné – subg. *Kreczetoviczia*
- umělé
 - jednoklasé jsou zřejmě redukované typy
 - od stejnoklasých
 - např. *Carex davalliana*
 - od různoklasých
 - např. *Carex rupestris*

Hybridi

- známo mnoho
 - např. Dostál 1989
 - ne všichni reálně existují
- subg. *Vignea*
 - téměř vždy sterilní
 - neexistují hybridy mezi subg. *Vignea* a *Carex*
- subg. *Carex* a *Kreczetoviczia*
 - někdy částečná fertilita
 - hybridní roj
 - v některých příbuzenských skupinách častá
 - *Carex flava* agg.
 - subg. *Kreczetoviczia*
 - v ostatních většinou vzácná

Karyologie a evoluce

- problematické využití
 - difúzní centromera
 - malé a často morfologicky podobné chromosomy
 - často velký počet chromosomů
- polyploidie se obtížně detekuje
- evoluční vztahy druhů a jejich skupin dosud neznámé
 - subg. *Vignea* je monofyletický
 - subg. *Primocarex* je umělý
 - subg. *Carex* – vztahy mezi příbuzenskými skupinami zcela nejasné

Důležité diagnostické znaky

- generativní části
 - uspořádání květenství
 - pleva samčích květů
 - pleva samičích květů
 - blizny
 - mošnička
 - nažka
 - listeny
- vegetativní části
 - typ oddenku
 - lodyha
 - pochvy na bázi lodyhy
 - listová čepel
 - jazýček
- značná variabilita
- abnormity

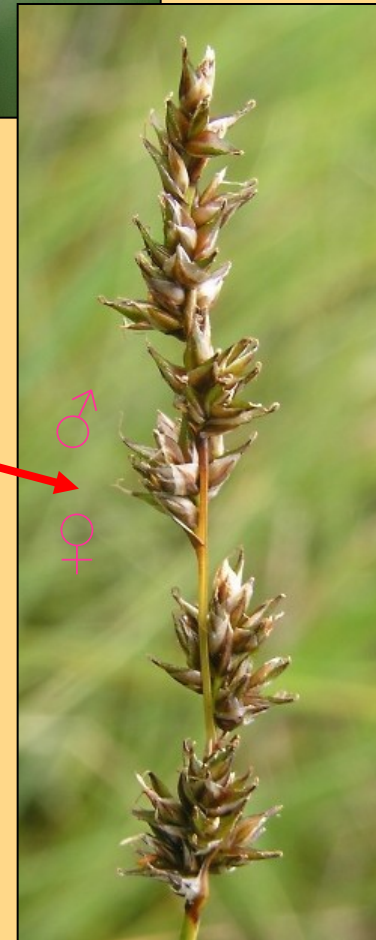
Květenství I

- jedнокlasé
 - na vrcholu lodyhy jediný klásek
 - s květy jednoho pohlaví
 - s květy obou pohlaví
 - 2blizné i 3blizné

Květenství II

- stejnoklasé
 - všechny klásky morfologicky podobné
 - zpravidla klásky s květy obou pohlaví
 - gynandrické
 - androgynické
 - výjimečně
 - některé klásky s květy jednoho pohlaví
 - všechny klásky s květy jednoho pohlaví
 - až na výjimky 2blizné
 - 3blizné mají nejasné postavení
 - » *C. baldensis*
 - » *C. curvula*

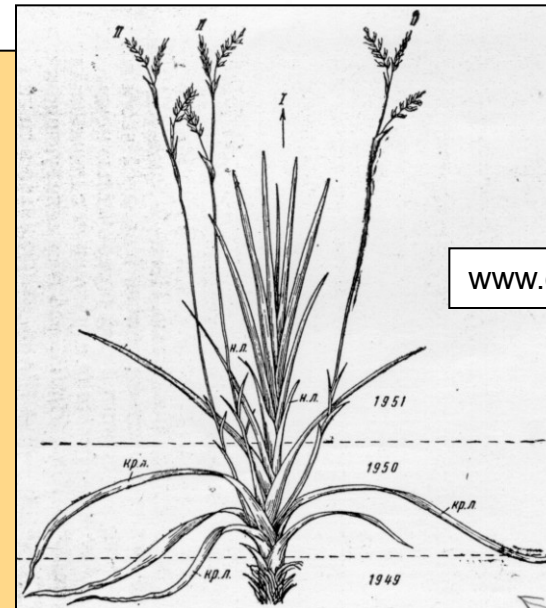
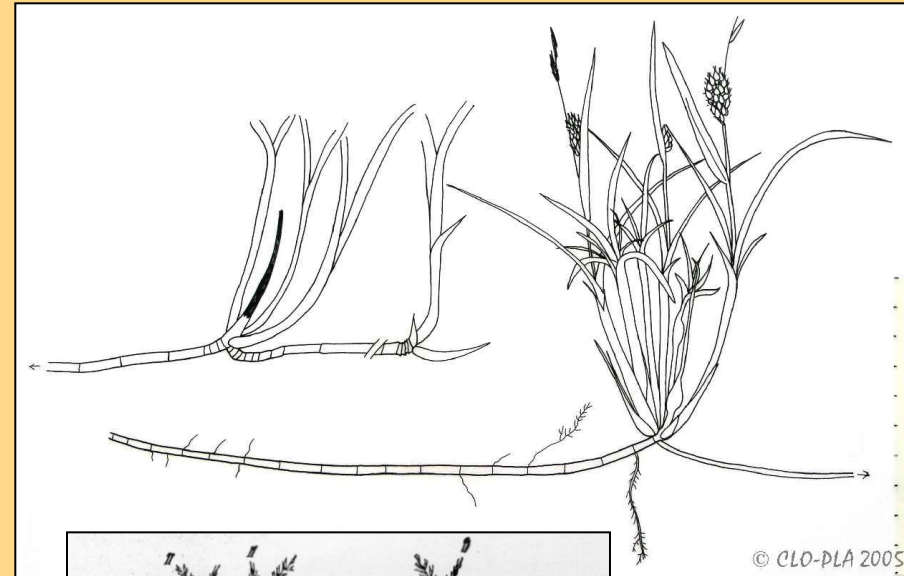
Květenství III

- různoklasé
 - na vrcholu lodyhy větší počet klásků
 - většinou nejvyšší klásky (1-několik) samčí, dolní klásky samičí
 - morfologicky nápadné
 - vzácně nejvyšší klásek s květy obou pohlaví
 - většinou gynandrický
 - morfologické rozdíly v kláscích mohou být méně nápadné
 - 3blizné
 - převažují
 - 2blizné
 - v ČR 6 druhů

Oddenek

- s dlouhými podzemními výběžky
 - lodyhy jednotlivé
 - lodyhy ve svazečcích
- s krátkými podzemními výběžky
 - tvoří volné trsy
- s krátkými nadzemními výběžky
 - tvoří polštářovité porosty
- bez výběžků
- postranní výhony
 - extravaginální
 - intravaginální
 - přímé
 - úhel
 - obloukovité

www.clopla.butbn.cas.cz

Lodyhy

- průřez lodyhy
 - zaobleně trojúhelný
 - strany konvexní
 - ostře trojúhelný
 - strany konkávní
 - oblý
- prýty sterilní a fertily bývají nestejně olistěné
- fertily lodyhy
 - prodloužené
 - listy často jen v dolní části
 - u některých druhů olistění jde vysoko
 - většinou terminální
 - vzácně postranní
- sterilní lodyhy
 - zpravidla velmi zkrácené
 - vzácně prodloužené a vysoko olistěné

Pochvy na bázi lodyhy

- rozhoduje délka čepelí bazálních listů
- bez čepelí
 - pouze zkrácené pochvy
 - často na okraji výrazná síťka
- s čepelimi
 - zpravidla bez síťky
- barva pochev
 - způsob rozpadání

Listy

- barva
- tvar na příčném profilu
 - ploché
 - kanálkovité
 - stočené
 - kýlnaté
 - řasnaté
- odění
- anastomózy
- vernace

Mošničky

- tvar
 - se zobánkem
 - bez zobánku
- odění
 - lysé
 - papilnaté
 - chlupaté
- barva
- průřez
 - plankonvexní
 - bikonvexní

Ostřice v ČR

- celkem 86 druhů
 - několik dalších taxonů nevyjasněné či diskutabilní hodnoty
- různé fyto geografické elementy
 - středoevropské
 - eurasijské
 - kontinentální
 - ponticko-panonské
 - arктоalpínské
- různá hojnost
 - obecně rozšířené
 - středně hojné
 - velmi vzácné (reliktní)

Ekologie

- vesměs dobří stanovištní indikátoři
 - často široká ekologická valence
 - ale i výrazní specialisti
 - málo hemerofilních druhů
- prakticky všechny typy stanovišť

